

Vznik a zánik manželství, vztahy mezi manžely

Brno 2018

Vznik manželství

- Vzniknout může jen zákonem předepsaným způsobem, tj. souhlasným prohlášením snoubenců před příslušným orgánem pověřeným vést matriky nebo před orgánem registrované církve nebo náboženské společnosti
- Manželství je založeno na principu monogamie – soužití jednoho muže a jedné ženy
- Jedná se o rovnoprávný vztah mezi mužem a ženou
- Manželství je svobodným a dobrovolně uzavřeným životním společenstvím

Právní vztahy mezi rodiči a dětmi

- Určení státní příslušnosti dítěte
- Určení jména a příjmení
- Oba rodiče mají ke svému dítěti stejná práva a povinnosti. V případě, že jeden z rodičů zemřel nebo není znám, náleží tato práva druhému rodiči
- Vztah mezi rodičem a dítětem má dlouhodobý charakter a zaniká teprve smrtí jednoho ze subjektů. Dosažením zletilosti se mění pouze obsah tohoto právního vztahu, protože zanikají práva a povinnosti, které má rodič vůči nezletilému (rodičovská zodpovědnost).

Práva a povinnosti dětí vůči rodičům

- Právo na život – směřuje vůči matce, citlivá je otázka interrupcí
- Právo na život se svými rodiči. V této souvislosti je diskutován princip anonymity při osvojení, právo znát svůj genetický původ
- Dítě má právo se samostatně rozhodovat (rozvody)
- Dítě má právo na to, aby bylo rodiči vychováváno , zastupováno

- Dítě má právo na soukromí, ochranu korespondence, cti a pověsti
- Má právo na ochranu tělesné integrity
- Má právo na náhradu škody, a to i vůči svým rodičům
- Dítě je povinno své rodiče ctít a respektovat
- Dítě je povinno přispívat i na úhradu společných potřeb rodiny, pokud má vlastní příjem a majetek
- Dítě má také vůči rodičům vyživovací povinnost

Vyživovací povinnost v rodinném právu

- vyživovací povinnost rodičů vůči dětem
- Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům
- Vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými
- Vyživovací povinnost mezi manžely
- Vyživovací povinnost mezi rozvedenými manžely
- Příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce

- Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům – založena na zásadě, že dítě se má podílet na životní úrovni svých rodičů – úměrná životní úroveň.
- Rodiče mají nárok na slušnou výživu.
- Mezi příbuznými platí zásada, jen pokud nutně potřebují.
- Mezi manžely platí založena na stejné životní úrovni, v případě vyživovací povinnosti vůči rozvedenému manželovi má manžel nárok na přiměřenou výživu, pokud je uplatněna tvrdostní klauzule, pak má manžel nárok na stejnou životní úroveň na dobu nejdéle 3 let od rozvodu

Neprovdaná matka

- Neprovdaná matka má nárok na přiměřenou náhradu těchto nákladů
- Stejná životní úroveň
- Slušná výživa
- Přiměřená výživa
- Nutná výživa
- Výživné lze přiznat ode dne zahájení soudního řízení. U nezletilého dítěte lze přiznat 3 roky zpětně.

Vyživovací povinnost dětí vůči rodičům

- Je dána odkázaností rodičů na tuto výživu, schopností dítěte se samo živit a musí být v souladu s dobrými mravy. Tato povinnost vzniká, jestliže rodiče nejsou sami schopni se živit a dítě má schopnost a možnost toto výživné poskytovat. Přihlíží se také k dávkám sociálního zabezpečení. (příspěvek na bydlení, sociální dávky, nemohoucnost apod.)

Příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce

- Nárok vzniká neprovdané matce vůči otci dítěte, musí být určeno otcovství a na základě některých z domněnek se jedná o náhradu zvýšených nákladů, které jsou spojeny s těhotenstvím, narozením dítěte. Protože k určení otcovství dochází ve sporných případech teprve po delším časovém úseku umožňuje občanský zákoník toto řešit tzv. předběžným opatřením, těhotná žena může žádat tyto náklady po pravděpodobném otci.

Vyživovací povinnost mezi rozvedenými manželi

- Předpokladem uplatnění práva na výživné rozvedeného manžela je skutečnost, že není schopen se sám živit (péče o dítě, ztráta zaměstnání apod..)
- Povinnost vzniká:
- Manžel není po rozvodu schopen se sám živit
- Manžel požádá povinného – tj. bývalého manžela o poskytování výživného
- Povinný manžel má schopnost a možnosti výživné poskytovat
- Poskytování výživného je v souladu s dobrými mravy

- Vyživovací povinnost mezi rozvedenými manžely zaniká
- Jestliže oprávněný nabude schopnost se sám živit
- Uzavře-li oprávněný nové manželství
- Smrtí oprávněného nebo povinného manžela
- Uplynutím tří let – to však jen v případě tzv.sankčního výživného
- Poskytnutím jednorázové částky na základě písemné smlouvy

Zánik manželství

- Smrtí jednoho z manželů
- Prohlášením manžela za mrtvého
- Rozvodem
- (sporný rozvod, ztížený rozvod. Smluvený rozvod

Náhradní rodinná výchova

- Osvojení
- Osvojení úplné – kdy právně zcela zanikají vztahy osvojence k původní rodině a kdy mezi osvojitelem a osvojencem vznikají vztahy jako mezi rodiči a dětmi
- Osvojení neúplné – kdy právně zanikají vztahy osvojence k původní rodině a kdy nedojde k úplnému začlenění osvojence do rodiny osvojitele

Podmínky pro nezrušitelné osvojení

- Nezrušitelně lze osvojit dítě starší jednoho roku (po této době lze stanovit prognózu dítěte po zdravotní a psychické stránce)
- Mohou osvojit pouze manželé nebo pozůstalý manžel rodič, manžel osvojitele dítěte, manžel rodiče dítěte
- Osvojitelé budou zapsáni v matrice namísto rodičů dítěte. Pokud osvojuje pouze manžel matky dítěte, bude zapsán namísto rodičů dítěte. Zápis o druhém rodiči zůstane beze změny.
- Občanský zákoník připouští přeměnu zrušitelného osvojení na nezrušitelné a to pouze do zletilosti osvojence.

Pěstounská péče

- Pěstounská péče
- Profesionální pěstounská péče
- Hostitelská péče
- Svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče
- (rodiče zůstávají dále jeho zákonnými zástupci a mají vůči dítěti vyživovací povinnost)